

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 21.3.2005 62. vuosikerta Numero 1 Sivü 2

Viljelykasvien lajikevalikoima uusiutuu eri tahtiin

Arjo Kangas, tutkimusaseman johtaja, MTT

Ohran lajikkeiden kehityksessä eletään voimakasta valikoiman uusiutumisen aikaa. Tänä vuonna kasvilajikeluetteloön hyväksyttiin peräti kymmenen uutta ohralajiketta. Myös koevaiheessa uusia lupaavia lajikkeita on useita. Sen sijaan esimerkiksi perunan uusien lajikkeiden kokeileminen on selvästi vähentynyt 1990-lukuun verrattuna.

Eri viljelykasvien uusien lajikkeiden viljely- ja käyttöarvon selvittäminen on eräs MTT:n perinteisimmistä tehtävistä. Kasvinjalostajat tekevät uusia, satoisampia lajikkeita. Virallisissa lajikekokeissa uutuudet laitetaan samalle viivalle ja niistä parhaat pääsevät kansalliseen lajikeluetteloön.

Ohralajikkeilta odotetaan joko satoisuutta, taudinkestävyyttä ja hyvää rehulaatua tai sitten hyviä mallastusominaisuuksia. Vuosikymmenen alussa on jo saatu uusia, satoisia ohralajikkeita viljelyyn. Nyt lajikeluetteloön tulneiden kymmenen lajikkeen joukossa on uutuuksia myös kasvuajaltaan aikaisten monitahoisten lajikkeiden ryhmään. Osa uutuuksista on kaksitahoisia lajikkeita, joiden mallastuslaatu vaikuttaa lupaavalta. Koevaiheessa on runsaasti lajikkeita, joista parhaat tulevat viljelyyn ennen vuosikymmenen loppua.

Ohralajikkeiden satoisuus ja muut ominaisuudet näyttävät tällä vuosikymmenellä edistyvän nopeasti. Lajikkeiden taudinkestävyyden merkitys korostuu. Samalla lajikkeiden elinkaari tulee edelleen lyhenemään.

Perunan kohdalla tilanne on päinvastainen. Viime vuonna kokeissa oli vain neljä uutta lajiketta, ensi kasvukaudella todennäköisesti vieläkin vähemmän. Uusien, pääasiassa keskieurooppalaisten perunalajikkeiden sopivuutta Suomen viljelyoloihin tutkittiin ahkerasti viime vuosikymmenellä ja aivan viime vuosiin asti. Eryteisesti haettiin uusia ruoka- ja ruokateollisuuslajikkeita. Useita uusia lajikkeita pääsi myös kansalliseen lajikeluetteloön. Nyt näytetään elävän lajikekehityksen suhteen hiljaisempaa vaihetta.

Erikoiskasvit ovat kasvinjalostuksen kannalta hankalia. Kasvinjalostaja ei voi odottaa saavansa jalostustyöhön uhraamiaan kustannuksia kovinkaan helposti takaisin, jos kasvin viljelyala on vain muutamia tuhansia tai jopa vain satoja hehtaareja. Parhaassakin tapauksessa jalostustyötä

joudutaan tekemään kustannukset minimoiden. Meidän oloihimme sopivia lajikkeita ei löydy helposti ulkomailtakaan.

Tyypillinen esimerkki tällaisesta kasvista on öljypellava. Lajikkeiden uusiutuminen on hidasta. Lajike on kuitenkin kasvintuotannon perusta. Ilman lajikkeiden uusiutumista tuotanto polkee paikallaan tai taantuu. Kasvintuotantomme kannalta olisi tärkeää, että jonkinlainen lajikkeiden kehitys voitaisiin turvata myös pienen viljelyalan kasveille.

Lisätietoja: arjo.kangas@mtt.fi
puh. (06) 474 6401